

Voorstel voor	Algemeen bestuur
Vergaderdatum	12 april 2023
Onderwerp	Voorstel vervolg verkenningsproces
Agendapunt	8
Afkomstig van	Verkenner J.W. van Zundert en J.J.J.C. Snepvangers
Contact opsteller	bestuursondersteuning@vechtstromen.nl
Vertrouwelijkheid	Nee

Routing	Besluit
Advies commissie	Niet van toepassing.
Besluit algemeen bestuur 12 april 2023	

I. Voorstel

Samengevat wordt voorgesteld:

1. kennis te nemen van de bevindingen van de verkenner na de eerste gespreksronde met alle fracties afzonderlijk;
2. in te stemmen met het vervolgproces, dit bestaat uit:
 - a. het organiseren van overlegtafels, waarbij per tafel verdiepend wordt gesproken met één vertegenwoordiger van elke fractie;
 - b. het komen tot een eerste opzet voor een bestuursakkoord of -agenda dat wordt besproken in een vergadering van het algemeen bestuur op 26 april a.s.;
3. in te stemmen met het verder verkennen van de mogelijkheden voor dagelijks bestuursleden van buiten het algemeen bestuur, onder meer door het aanvragen van ontheffing aan gedeputeerde staten.

II. Kernboodschap

Op 29 maart zijn twee verkenner aangesteld om de mogelijkheden te verkennen om te komen tot een breed gedragen bestuursakkoord voor de periode 2023-2027. Sindsdien zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van alle fracties in het algemeen bestuur. Hierover hebben de verkenner een mondelinge terugkoppeling gegeven aan het algemeen bestuur. Ook is afgesproken om voor vervolgproces in een aantal overlegtafels nader in te gaan op verschillende onderwerpen. Daarnaast is afgesproken om na te gaan of het mogelijk is om dagelijks bestuursleden van buiten het algemeen bestuur te installeren.

III. Waarom wordt dit voorgesteld?

De verkenner hebben in de periode van vrijdag 31 maart tot en met donderdag 6 april gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van alle fracties in het algemeen bestuur. Daarnaast is gesproken met de watergraaf en de secretaris-directeur. Om het gehele algemeen bestuur mee te nemen in dit proces, presenteren de verkenner de eerste bevindingen uit deze gesprekken tijdens de vergadering van het algemeen bestuur.

De opdracht die de verkenner hebben meegekregen is om de mogelijkheden voor een breed gedragen bestuursakkoord te verkennen. Uit de verkenningsgesprekken blijkt dat partijen op verschillende onderwerpen nu vooral procesafspraken willen maken. Hiermee ontstaat ruimte om in de bestuursperiode goed te verdiepen op deze onderwerpen voordat hierover besluiten worden genomen. Door in het akkoord hierover ook planningsafspraken te maken, wordt voorkomen dat belangrijke besluiten te veel op de lange baan worden geschoven.

Uit de gesprekken blijkt dat op een aantal onderwerpen verdere verdieping nodig is. Het voorstel is om aanvullend op de gesprekken met de fracties overlegtafels te organiseren. Bij deze overlegtafels schuift per fractie één vertegenwoordiger aan. Afhankelijk van de behoefte kan een onderwerp ambtelijk worden ingeleid zodat alle gespreksdeelnemers eenzelfde minimaal kennisniveau hebben op het onderwerp.

De insteek van de overlegtafels is om te onderzoeken waar op het onderwerp overeenstemming over is én waar verschillen zitten. En of het mogelijk is om over deze verschillen te komen tot procesafspraken.

Er wordt voorgesteld om in ieder geval over de volgende onderwerpen een overlegtafel te organiseren:

- Financiën, belastingstelsel en kostentoedeling.
- Kaderrichtlijn Water, waterkwaliteit, meten en monitoren, Duitsland.
- Water en bodem sturend.
- Kerntaken en aanvullende inspanningen en verantwoordelijkheden.

IV. Argumenten

2a. Overlegtafels helpen om een beter inzicht te krijgen in verschillen en overeenkomsten tussen fracties op een onderwerp.

In de overlegtafels kan worden verdiept op een onderwerp. De overlegtafel biedt hiervoor tijd en ruimte. Vanuit alle fracties die willen deelnemen, schuift één vertegenwoordiger aan, hiermee houden we de groep overzichtelijk. Het biedt daarnaast de mogelijkheid om vanuit de fractie de specialist op een bepaald onderwerp mee te laten praten in het verkenningproces.

Het algemeen bestuur bestaat voor 65% uit nieuwe bestuurders. Dit betekent dat voor velen het waterschap nieuw is. Om ervoor te zorgen dat alle bestuursleden over een minimaal kennisniveau beschikken, kunnen onderwerpen worden ingeleid door een medewerker vanuit de organisatie en is er ruimte voor technische vragen. Na vertrek van de ambtelijk medewerker, start het politiek-bestuurlijke gesprek aan de overlegtafel onder leiding van één of beide verkenner.

2b. De datum van 12 april is te snel voor een eerste contouren van het bestuursakkoord.

De verkenningsgesprekken zijn gepland tot en met donderdagavond 6 april. Gezien deze planning en de tijd die nodig is voor opstellen en verifiëren van de gespreksverslagen, is het niet mogelijk om tijdig de eerste contouren van een akkoord te delen met het algemeen bestuur. Bij de opdracht aan de verkenner is afgesproken om besprekstukken voor het algemeen bestuur uiterlijk drie dagen van tevoren toe te zenden. Daarom beperken we de behandeling van het verkenningproces op 12 april tot een eerste terugkoppeling van de verkenner. En stellen we het bespreken van de eerste contouren van het akkoord uit tot 26 april. Dit biedt ook het algemeen bestuur de mogelijkheid zich beter voor te bereiden op een inhoudelijk debat.

3. Het is van belang om tijdig ontheffing aan te vragen bij de provincie voor dagelijks bestuursleden van buiten het algemeen bestuur.

Door verschillende fracties is de het benoemen van dagelijks bestuursleden van buiten het algemeen bestuur als mogelijkheid of wens uitgesproken. Het waterschap kan hierover niet zelf besluiten. Dit ligt bij gedeputeerde staten van de drie provincies waarin Vechtstromen ligt, waarbij gedeputeerde staten van de provincie Overijssel ons eerste aanspreekpunt zijn.

De verwachting is dat gedeputeerde staten enkele weken nodig hebben om te komen tot besluitvorming. Om later in het verkenning- en formatieproces geen onnodige vertraging op te lopen, wordt voorgesteld om nu al ontheffing aan te vragen.

Ontheffing levert geen verplichting op om bestuurders van buiten het algemeen bestuur te benoemen, het biedt wel de mogelijkheid.

V. Risico's en kanttekeningen

2a. Vanwege het grote aantal deelnemers aan een overlegtafel kan het voorkomen dat niet iedereen aanwezig kan zijn.

Sommige overlegtafels zijn voor alle fracties relevant. Het plannen hiervan is mogelijk lastig omdat het lidmaatschap van het algemeen bestuur voor velen een nevenfunctie is naast andere werkzaamheden. Ook de verkenner zijn niet onbeperkt beschikbaar. Het risico bestaat daarmee dat het niet lukt om tot een moment te komen waarop alle fracties aanwezig kunnen zijn.

Om te zorgen dat zoveel mogelijk mensen aanwezig kunnen zijn, wordt getracht de overlegtafels aan de randen van het startprogramma voor het algemeen bestuur te plannen.

2b. Behandeling van de eerste contouren van een bestuursakkoord op 26 april geeft mogelijk een beeld van trage voortgang.

De verkiezingen waren op 15 maart. Het uitstellen van de bespreking van de contouren van een akkoord tot 26 april kan de indruk wekken dat het waterschap weinig daadkrachtig is. Feitelijk is het verkenningproces pas gestart na installatie van het algemeen bestuur op 29 maart. Daarnaast is de behoefte om met elkaar het goede gesprek te voeren zodat een goede basis ontstaat voor een vruchtbare en constructieve samenwerking in de komende vier jaar. In dat licht is bespreking op 26 april prima verklaarbaar.

3. Het aanvragen van een ontheffing wekt de verwachting dat al is besloten om een dagelijks bestuur van buiten in te stellen.

Er ligt geen besluit om een, al dan niet volledig, dagelijks bestuur van buiten het algemeen bestuur te installeren. Het aanvragen van een ontheffing wordt voorgesteld, zodat hiermee later geen tijd wordt verloren indien wordt besloten tot een (gedeeltelijk) dagelijks bestuur van buiten het algemeen bestuur. Het risico bestaat dat daarmee de stap van het maken van een goede afweging hierin wordt overgeslagen. Een beheermaatregel is om deze afweging nog wel in beeld te brengen. Hierbij kan onder meer aandacht zijn voor de mogelijkheden van een geheel of gedeeltelijk dagelijks bestuur van buiten, overwegingen en gevolgen voor bevoegdheidsverdeling tussen algemeen en dagelijks bestuur en het organiseren van de advisering en ondersteuning van het algemeen bestuur ('griffiersrol').

VI. Communicatie

Aangezien sprake is van een tussenrapportage van de verkenner, wordt ervoor gekozen hierover geen persbericht op te stellen.

VII. Juridische zaken

Bij de waterschappen is nog steeds sprake van het zogenoemde monisme. De leden van het dagelijks bestuur moeten worden gekozen uit het algemeen bestuur. Dit betekent dat een dagelijks bestuurslid zijn zetel en het stemrecht als onderdeel van het algemeen bestuur behoudt. Het betekent ook dat het aantrekken van externe kandidaten voor een zetel in het dagelijks bestuur en dus het verlaten van het monisme, niet zonder meer mogelijk is. Ingevolge artikel 41, lid 3 van de Waterschapswet is van dit monistische uitgangspunt een ontheffing mogelijk bij besluit van Gedeputeerde Staten. Tot dusverre ging het bij een dergelijke ontheffing veelal om incidentele en dus concrete gevallen.

Uit de verkenning ten behoeve van een nieuw bestuursakkoord voor het algemeen bestuur en de vorming van een dagelijks bestuur is de wenselijkheid uitgesproken van een krachtig en competent dagelijks bestuur. Dat hoeft niet zonder meer te betekenen dat de dagelijks bestuursleden uit het algemeen bestuur moeten voortkomen. Ook niet (of nog niet) gekozen algemeen bestuursleden zouden in aanmerking moeten kunnen komen voor een zetel in het dagelijks bestuur.

Een krachtig en competent dagelijks bestuur zal bestaan uit ervaren en deskundige bestuurders. Vooral nu de opgaven van waterschappen ingewikkeld zijn en het speelveld met andere overheden én in verbinding met burgers en grondeigenaren zeer uitdagend is er behoefte aan professionalisering van het dagelijks bestuur. Een dagelijks bestuur met bestuurders die vragen om een professionalisering van het DB, bestuurders die een initiërende en aansturende rol kunnen vervullen, die slagvaardig en adequaat kunnen opereren en van wie verwacht kan worden dat zij invloedrijk zijn in hun contacten met andere overheden en gebiedspartners.

Teneinde voldoende armslag te hebben voor de vorming van dit krachtdadig en competent dagelijks bestuur, is door meerdere fracties binnen het nieuw gekozen algemeen bestuur te kennen gegeven dat de mogelijkheid zou moeten bestaan om zo nodig te kunnen kiezen voor dagelijks bestuursleden van buiten het algemeen bestuur. Dit betekent niet dat er *per se* een duaal dagelijks bestuur moet komen. Daarover wordt pas na de vorming van het bestuursakkoord gesproken. Het is echter van belang, gezien de te verwachten doorlooptijd van de ontheffingsprocedure, om alvast het verzoek bij Gedeputeerde Staten in te dienen.

Aan het demissionaire dagelijks bestuur wordt verzocht om namens het algemeen bestuur bij Gedeputeerde Staten van Overijssel, en voor zover nodig ook bij de colleges van Drenthe en Gelderland, het verzoek neer te leggen voor een ontheffing als bedoeld in artikel 41, lid 3 Waterschapswet, voor het geval de uitkomst van de afwegingen in het algemeen bestuur leiden tot de wens om een of meer kandidaten van buiten het algemeen bestuur te benoemen tot lid van het dagelijks bestuur.

VIII. Bijlage(n)

1. Besluit.

Besluit Eerste terugkoppeling verkenningsproces

Het algemeen bestuur van het waterschap Vechtstromen;

gezien het advies d.d. 7 april 2023;

gelet op de artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

BESLUIT

1. kennis te nemen van de bevindingen van de verkenner na de eerste gespreksronde met alle fracties afzonderlijk;
2. in te stemmen met het vervolgproces, dit bestaat uit:
 - a. het organiseren van overlegtafels, waarbij per tafel verdiepend wordt gesproken met één vertegenwoordiger van elke fractie;
 - b. het komen tot een eerste opzet voor een bestuursakkoord of -agenda dat wordt besproken in een vergadering van het algemeen bestuur op 26 april a.s.;
3. in te stemmen met het verder verkennen van de mogelijkheden voor dagelijks bestuursleden van buiten het algemeen bestuur, onder meer door het aanvragen van ontheffing aan gedeputeerde staten.

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 12 april 2023,

Het algemeen bestuur,

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf

drs. R.I. Andringa, secretaris